

Nordisk juridisk bibliotekmøte 2012

Reiserapport

Av

hovedbibliotekar *Britt-Inger Bjørsvik* og

førstebibliotekar *Kirsti Lothe Jacobsen*

Bibliotek for juridiske fag ved Universitetsbiblioteket i Bergen

«Globalisering av jussen – biblioteket i et internasjonalt miljø.» Det var temaet for [Nordisk juridisk bibliotekmøte \(NJBM\) 2012](#). Møtet fant sted på Nordens eldste universitet, Uppsala universitet, i dagene 13.-15. juni.

Forelesninger, diskusjoner, studiebesøk og nettverksbygging var også i år sentrale ingredienser på dette viktige møtestedet for ansatte i juridiske bibliotek i Norden. Konferansen, som arrangeres hvert tredje år, er vårt eneste felles forum både på nasjonalt og på nordisk plan. Her møter vi kollegaer fra alle typer juridiske bibliotek - ikke bare universitetsbibliotek, men også for eksempel domstolbibliotek, parlamentsbibliotek, departementsbibliotek og bibliotek i advokatfirmaer.

Globalisering av retten

At retten globaliseres eller internasjonales vil si at den nasjonale retten blir påvirket av og tar opp i seg deler av den internasjonale retten slik at regioner eller større deler av verden får sammenfallende rettsregler på flere og flere rettsområder. Endringene skjer i galopperende tempo selv om det alltid har vært større eller mindre regioner som har hatt felles rettsutvikling.

For 20-30 år siden ble jusstudenter utdannet i egen rettskultur. Rettsreglene var den gangen langt mer nasjonale enn i dag, og man kunne gå gjennom studiet uten å se ett ord av et internasjonalt språk. I dag må man ha i alle fall EU-retten og internasjonale menneskerettigheter sterkt i mente når man skal løse nasjonale rettsspørsmål.

Store deler av EU-retten er gjennom EØS-avtalen også gjort til norsk lov. Når Norge skriver under på en internasjonal traktat, forplikter landet seg til å innarbeide disse rettsreglene i norsk lov. Og internasjonale domstoler kan dømme i interne konflikter der norske borgere føler seg urettferdig behandlet.

De internasjonale reglene får en plassering på toppen av rettskildepyramiden. Norge kan altså ikke gi nasjonale regler som strider mot internasjonale forpliktelser som er gitt ved at landet har underskrevet en internasjonal avtale.

De endringene som EØS-avtalen og menneskerettighetskonvensjonene har ført til i de enkelte lands lovverk, er store og inngripende og kan nærmest kalles en stille revolusjon.

På konferansen ble dette temaet belyst fra flere ulike synsvinkler. Hvordan påvirkes utdanningen av jurister i våre nordiske land av denne utviklingen? Hvordan påvirkes den juridiske forskningen? Hvordan påvirkes lovgivningen? Og hvilke konsekvenser får alt dette for de juridiske bibliotekene? Arrangøren, [Juridiska biblioteket](#) ved [Uppsala universitetsbibliotek](#), skal ha ros for å ha innhentet forelesere som engasjert behandlet disse spørsmålene. Flere av dem fremholdt at det selv for jurister er vanskelig å holde seg orientert i denne utviklingen og særlig å finne fram i kildematerialet. Tidspresset mange jurister opplever i sitt daglige arbeid, gjør at man velger bort tradisjonelle tilbud om bibliotekenes kurs og veiledning. Bibliotekene ble fra flere hold oppfordret til ytterligere å spisse sine tjenester mot spesielle brukergrupper og markedsføre disse aktivt og kreativt.

Utfordringer

Internasjonaliseringen fører blant annet til at mer av den nordiske juridiske litteraturen skrives på et internasjonalt språk og at det publiseres mer av nordiske jurister i internasjonale tidsskrifter slik at utlandet får ta del i hva som rører seg i den nordiske jussen. Og det legges mer vekt på at studentene skal få den globaliserte retten inn for å få en utdanning som gagnar arbeidsmarkedet. De må da venne seg til bruken av internasjonale rettskilder. De må også lære seg å kunne finne fram til kildene selv. Hvordan fyller bibliotekene sin rolle som støttefunksjoner i denne sammenhengen?

[Bård Tuseth](#), universitetsbibliotekar ved [Juridisk bibliotek](#), [Universitetsbiblioteket i Oslo](#), pekte i sitt foredrag på noen utfordringer sett fra bibliotekene og bibliotekarene sitt ståsted. Som en konsekvens av rettens globalisering erfarer man for eksempel en økende etterspørsel etter andre lands rettskilder. Men tendensen går mer og mer i retning av at utgivelsene privatiseres og legges til store og svært dyre databaser. Dette betyr økte kostnader for bibliotekene og begrenser dessverre i hvor stor grad man kan ha utenlandske rettskilder tilgjengelig i bibliotekene.

Open Access ble nevnt som en mulig løsning, men her er det foreløpig lite å hente innen juss. En viktig database som de fleste kjenner til, er [Globalex](#). Meget hyggelig var det at Tuseth i sitt foredrag nevnte [Norwegian Law in Foreign Languages](#)¹, en bibliografisk base over norsk juss på internasjonale språk. Denne gratisbasen bør inspirere kollegaer i de andre nordiske landene til å gjøre noe tilsvarende.

Tuseth pekte også på hvor viktig det er, i en tid der retten globaliseres mer og mer, å bygge nettverk. Ett bibliotek kan umulig ha greie på all verden rettskilder. Står man fast når det blir spørsmål etter kilder man svært sjelden bruker, er det nyttig å ha møtt noen ansikt til ansikt som man vet man kan henvende seg til. NJBM er et sted man kan knytte slike kontakter. Det samme er den årlige konferansen til [International Association of Law Libraries](#) (IALL), hvor Tuseth sitter i styret.

En annen utfordring som også de juridiske bibliotekene står overfor nå, er den generelle problematikken rundt e-bøker, e-tidsskrifter, hjemmesider og sosiale medier. Dette stiller krav både til digital kompetanse og til pedagogisk kompetanse. Problemet med e-bøker er at de blant annet

¹ Norwegian Law in Foreign Languages er utarbeidet og oppdateres kontinuerlig av førstebibliotekar Kirsti Lothe Jacobsen, en av forfatterne av denne reiserapporten.

ikke kan fjernlånes. Dette er fordyrende for det enkelte bibliotek da man må skaffe stadig større samlinger selv, selv om det ikke er den store bruken av alle e-bøkene.

Svensk juss i Dewey

Vi synes det var svært interessant å delta på [Sofia Sternberg](#) og Magdalena Svanbergs presentasjon «Juridik i Norden – den nordiska juridiken i Dewey decimalklassifisering». Svanberg er prosjektleder for [Deweyprosjektet](#) i Sverige. Sternberg arbeider ved [Juridiska biblioteket](#) ved [Uppsala universitetsbibliotek](#). Hun er utdannet *både* jurist og bibliotekar og jobber med å oversette til svensk og tilpasse til svenske forhold den delen i klassifikasjonsskjemaet som handler om juss (340-klassen). De to hadde et meget interessant foredrag der de redegjorde for prosjektet og utfordringer de støter på under veis.

Dette var et tema som opptok mange av oss som deltok og som vi benyttet anledningen til å snakke om med svenske kollegaer. Interessant var det å høre om de forskjellige måtene de ulike bibliotekene løser det på når de går over til Dewey.

DagDok

En svært matnyttig presentasjon ble gitt av FN-bibliotekar Gunnel Torén. Hun presenterte og demonstrerte emneportalen [DagDok](#), som er utviklet ved [Dag Hammarskjöldbiblioteket](#) i Uppsala. Portalen gir en unik oversikt over dokumenter i FN-systemet.

Landrapport

Et fast innslag på NJBM er [landrapportene](#). Deltakere fra hvert land skriver en rapport på forhånd som deles ut ved konferansens begynnelse. I år ble man bedt om å vinkle rapportene ut fra utvalgte spørsmål, som for eksempel: «Hur har juridikens internationalisering påverkat biblioteken?» og «Vilka kompetenser kommer att krävas av framtidens juridiska bibliotekarier?». En hel ettermiddag var satt av til presentasjon av landrapportene med etterfølgende gruppearbeid.

NJBM 2012 – et godt gjennomført arrangement

NJBM ble i år arrangert for niende gang. Arrangementet går på omgang blant de nordiske landene og støttes av [Nordisk ministerråd](#). I år var det Sveriges tur, og [Juridiska biblioteket](#) ved [Uppsala universitetsbibliotek](#) hadde tatt på seg ansvaret, en oppgave de løste på en utmerket måte. Fra et deltakersynspunkt var det ingenting å utsette på gjennomføringen.

All faglig aktivitet fant sted i vakre og innbydende omgivelser på campus [Blåsenhus](#) på Uppsala universitet. Utflukt onsdag kveld gikk til Gamle Uppsala, der vi ble vist rundt på [Gamla Uppsala Museum](#) og fikk en svært interessant orientering om arkeologiske utgravninger i området - før vi gikk til middag på [Odinsborg](#). Festmiddagen torsdag kveld ble holdt i [Botaniska trädgårdens orangeri](#).

Siste dag av konferansen var satt av til bibliotekbesøk. Siden vi begge jobber på et universitetsbibliotek, valgte vi [Juridiska biblioteket](#) og [Dag Hammarskjöldbiblioteket](#). Her fikk vi omvisning og orientering ved bibliotekets leder, [Margareta Årlebrand](#), og hennes medarbeidere.

NJBM 2015

I 2015 er det Norges tur. Da arrangeres møtet i Bergen, som et samarbeid mellom [Bibliotek for juridisk fag](#) ved [Universitetsbiblioteket i Bergen](#) og [Juridisk bibliotek](#) ved [Universitetsbiblioteket i Oslo](#).

Takk

Reisen ble muliggjort ved at vi mottok stipend fra [Letterstedska föreningen](#) og [Forskerforbundets bibliotekforening](#). Britt-Inger Bjørsvik mottok kr 5000 i reisestipend fra Forskerforbundets bibliotekforening og kr 3000 fra Letterstedska föreningen. Kirsti Lothe Jacobsen mottok kr 3000 fra Letterstedska föreningen, resten ble dekket av Universitesbiblioteket i Bergen. Vi takker for støtten.

[Se bilder fra konferansen](#)